

# DSR MAJ 2024 KLUBHISTORIE



## **DSR's historie skal fortælles**

Vores klub har eksisteret i over 155 år og har en turbulent fortid. Dyk ned i klubhusets fortælling her.

## **PH tegnede DSR's første hus**

Arkitekt Paul Henningsen designede den nyfusede roklub DSR's første klubhus gratis.

## **Klubhus står i Næstved**

Vidste du, at DSR's midlertidige klubhus fra slut 30'erne blev solgt til Næstved Roklub? Klubhuset er stadig i brug.

# Historien er en vigtig del af klubbens IDENTITET

## FORORD

**J**eg meldte mig ind i Danske Studenters Roklub i 1988 og har siden haft min, i lange perioder næsten daglige, gang i klubbens hus på Strandvænget 55. Fra ældre medlemmer har jeg hørt anekdoter og historier om tidligere klubhuse, branden i 1936 etc.

Med en stor interesse for historie som baggrund skrev jeg tilbage i 2020 en længere historie, udgivet som et tillæg til klubbladet, om "DSR og modstandskampen", inspireret af mindetavlen i foyeren på Strandvænget 55.

Jeg interesserer mig også en del for lokalhistorie, mange år bosiddende på Frederiksberg og i Gentofte, men også i havneområdet, for Københavns Havn er en levende organisme. Mange tror måske, at havnen først i de seneste årtier er blevet forvandlet med overgangen fra en pulserende havn til et rekreativt område, men havnen har været i konstant udvikling i århundreder, efterhånden som den økonomiske udvikling har stillet nye krav og behov.

Jeg satte mig derfor for at beskrive de akademiske roklubbers mange forskellige både i Københavns Havn og det fører jo naturligt til samtidig at blive en beskrivelse af roklubbernes historie. På ingen måde den fulde, men nogle nedslag omkring centrale begivenheder med udgangspunkt i klubhusene.



Paul Brüniche-Olsen.  
Medlem af DSR siden 1988,  
formand 2000-2005 og i dag formand  
for Rée's Legats bestyrelse  
og for DSR's Venner.

Det er så samtidig blevet en beskrivelse af havneområdets udvikling fra da kystlinjen gik ved Østbanegade til den store udbygning og forandring, som Svanemøllehavnen og Kalkbrænderihavnen gennemgår netop i disse år, hvor en tunnel til Refshaleøen er ved at blive til virkelighed.

Og så synes jeg, at historien er så vigtig en del af klubbens identitet, at alle medlemmer skulle have muligheden for at lære den bedre at kende.

Kilder til oplysninger i dette blad:  
Adelvard, Rune, "Svanemøllen – Københavns riviera og åndehul", 2016  
Bramsen, Bo (red.), "Strandvejen – før og nu", 1995  
Danske Studenters Roklub, "Dansk Studenterroning 1867-1942", 1942  
Danske Studenters Roklub, "10-årsbog 1990-2000", 2000  
Danske Studenters Roklub, div. Årsbøger  
Secher m.fl., Knud, "Mindeord om Herman Rée", 1946  
Diverse lødige hjemmesider

Redigering, layout  
& nutidige fotos i bladet  
af Lena Baden

Forsiden: Kollage består af fotos  
fra DSR Bladet og DSR's arkiv.  
Historiske fotos er fra DSR's arkiv.

# ROKLUB MED EN TURBULENT FORTID



føle alvorlig  
Lyst, til at sam-  
mentræde med os  
til Anskaffelse af én  
eller hvis Tilslutningen  
skulde blive saa stærk

endnu en Robaad." Det blev en

succes, 40 medicinere meldte sig.

Medicinernes idé er at indkøbe en 6-åres kaproningsbåd. Budgettet er 230 rigsdaler og melder 21 sig, dvs. nok til tre mandskaber inklusive styrmand, bliver det jo så 11 rigsdaler pr. mand, som det ædelmodigt tilbydes at kunne afdrages med 8 mark pr. måned – med forholdet mellem mark og rigsdaler gav det godt 8 måneder.

I september 1868 er der kaproning ved Bellevue, hvor bl.a. Medicinernes Roklubs 6-åres "Rap" vinder i tiden 19 m. og 45 sek., distancen var ½ mil svarende til knap 3,8 km; måske ikke imponerende, men man skal huske, at det var både med faste sæder! Det er

**D**anske Studenters Roklub, er en gammel sag, som de fleste medlemmer nok véd. For 157 år siden, i 1867 året efter, at Danmarks to første roklubber, vores nabo KVIK og Københavns Roklub, KR (indtil 1880 Handels- og Kontoristforeningens Roklub), havde set dagens lys, blev både Medicinernes Roklub og Juristernes Roforening dannet. Opfordringen til medicinerne fra de to medicinstuderende Wm. Schou og J. Risom lød bl.a.: "de medicinske Candidater og Studerende, som dertil maatte

den første danske kaproning, som der findes sikre oplysninger om.

Allerede på generalforsamlingen i 1869 fremlægges store planer om bygning af eget bådehus, men de bliver aldrig til noget; klubben lejer sig ind bl.a. i Engelbrechts Badeanstalt, som lå ved vandet, på det der i dag er Østbanegade.

Det er prominente akademikere, som præger bestyrelserne, bl.a. professor, dr.med. Johannes Fibiger, som senere (i 1927) får Nobelprisen i medicin.

Klubben lider af problemer med rekrutteringen, specielt efter, at der er kommet konkurrerende, akademiske roklubber, jf. nedenfor, og i 1890 opløses roklubben og de tilbageblevne medlemmer indmelder sig i Studenterforeningens Roklub.

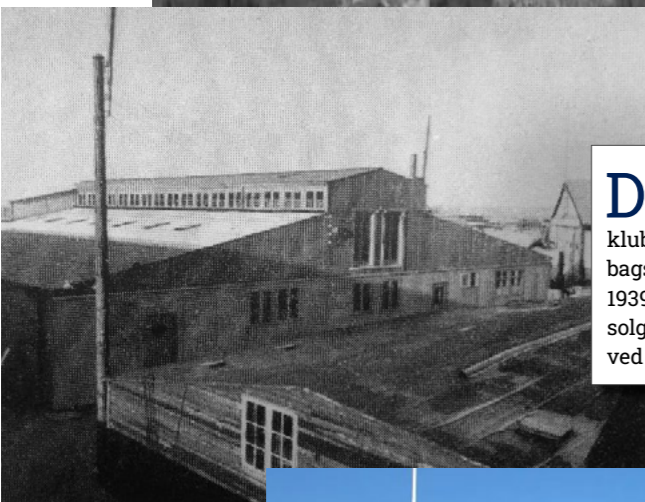
Juristernes Roforening kom først i gang i 1868 og levede kun i 3 år. Manglende tilslutning og herigennem svag økonomi gjorde udslaget. Den var endda startet af en økonom, stud.polit. Carl Bech, senere kammerherre og hofjægmester, og fra starten optog man også andre end jurister.

### FLERE AKADEMISKE ROKLUBBER

Politik blandes ind i roningen og de venstreorienterede (primært radikale og socialdemokrater) i Studentersamfundet og de borgerlige (nationalliberale og konservative) i Studenterforeningen danner henholdsvis Studentersamfundets Roklub (1885) og Studenterforeningens Roklub (1886). Begge klubber lever med udfordringer, det er svært at finde lokaler, det er i årene, hvor Københavns havn til stadighed udbygges, og tillige, eller måske derfor, kniber det med årene også med medlemstallene. Det hjælper ikke, at brygger Carl Jacobsen<sup>1</sup> bliver medlem af Studenterforeningens Roklub, og i øvrigt studenterroklubbernes første æresmedlem.

<sup>1</sup>Det fremgår ikke af annalerne, om bryggeren var aktiv roer. De første roklubber havde en del passive medlemmer, som nok mere nød fællesskabet. Om brygger Jacobsen i virkeligheden var de akademiske roklubbers første store mæcen, må stå åbent.

**P**H's nye klubhus set fra øst, 1919. Det nedbrændte i 1936 sammen med 40 robåde.



**D**et interimistiske klubhus set fra bagsiden, 1937-1939, der blev solgt til Næstved Roklub.

**N**æstved Roklub nyder stadig godt af DSR's snart 100 år gamle træhus.



**EEN AKADEMISK ROKLUB**

Trængslerne med at finde placering til bådhus, som ikke hele tiden skal fjernes og flyttes på grund af havnens udbygning, varer ved, men i 1894 lysner det. Det hele samles i 1894 i Akademisk Roklub og samme år bygges et grundmuret (tidligere krævede myndighederne at husene skulle kunne flyttes) bådhus ved Langelinie Lystbådehavn, og det lykkes Akademisk Roklub at blive medentreprenør sammen med Københavns Magistrat og samtidig at blive ejer af en tredjedel af huset. Det flotte bådhus ligger stadig ved Langelinie Lystbådehavn og huser endnu DFDS Roklub (1884) og B&W Roklub (1918), to af landets få virksomhedsroklubber.

**POLYTEKNISK ROKLUB**

I efteråret 1886 træder tre polyteknikere (altså ingeniører) Holm, Foltmar og Schmidt sammen og de danner i april 1887 Polyteknisk Roklub (P.R.) med 38 medlemmer. Allerede samme år indkøbes den første båd for 550 kr., en 4 års inrigger og man flytter ind i et nybygget bådhus ved Tømmergraven bag Tivoli (lige bagved Glyptoteket, Tømmergraven gik ind fra havnen, hvor Politigården ligger i dag). Den første båd hedder, ikke helt unaturligt i en polyteknikerklub, π ("pi").

**INTERESSE FOR KAPRONING VOKSER**

Samtidig med Polyteknisk Roklub øges interessen for egentlig kaproning, det er kun få, spredte kaproningsarrangementer, som er blevet gennemført indtil da. Dansk Forening for Rosport, DFfR, dannes i 1887 blandt hvis første opgaver bliver at fastlægge et kaproningsreglement. Rullesæder kommer også til på denne tid.

Det første bådhus ved Tømmergraven blev bygget af medlemmerne selv, et primitivt bræddeskur, som bare

målte ca. 2,5x15 meter, nok til to både. Polyteknikerne er praktiske. De finder ud af, at det, som det ellers var praksis, er dårligt for bådene at have en særlig udformet "bedding" til hver båd, i stedet indførte de "den nu [skrevet af Rée i 1942] almindelige Ordning, at Baadene simpelthen stilles paa et Par Tværstrøer og med en Skraapude eller Skraabuk som Støtte". Og det gør vi jo stadig i DSR!

Polyteknisk Roklub er også først med at indføre sikkerhedsbestemmelser, noget DFfR først indfører næsten 20 år senere.

**POLYTEKNISK ROKLUB FLYTTER IGEN**

Polyteknisk Roklub bliver kun ved Tømmergraven indtil 1898. Den skal fyldes op og bebygges. Bestyrelsesformanden professor, civilingeniør H.J. Hannover (1861-1937) står for at finde et nyt sted, det bliver ved dét, der i dag er Islands Brygge. Hannover bliver de akademiske roklubbers andet æresmedlem, som det fremgår af DSR's jubilæumsårbog fra 1942:

"Efter at Hannover saaledes havde faaet Klubben under tilsyneladende gode og stabile Forhold, mente han det forsvarligt at trække sig tilbage fra Ledelsen. I de forløbne 7 Aar havde han overtaget saa mange Tillidshverv og desuden lagde hans Virksomhed som Lærer og Forfatter saa meget Beslag paa hans Arbejdskraft, at det var mere mærkeligt, at han havde kunnet afse som megen Tid på Roklubben. Paa Generalforsamlingen, hvor Hannover nedlagde sit hverv, blev han som en velfortjent Tak for sit fortjenstfulde Arbejde valgt til Klubbens [P.R.'s] første Æresmedlem, hvilket viser den store Betydning, der tillagdes hans Virksomhed."

Herman Rées betydning for DSR's udvikling gennem de sidste 129 år kan ikke overvurderes. Den klub, vi sidder i nu, blev til med Rée som diskret bidragyder i 1939. Men hans legat er en altoverskyggende bedrift, som DSR hvert år høster betydelige beløb fra.



**SLÅR SIG NED I KALBRÆNDERIHAVNEN**

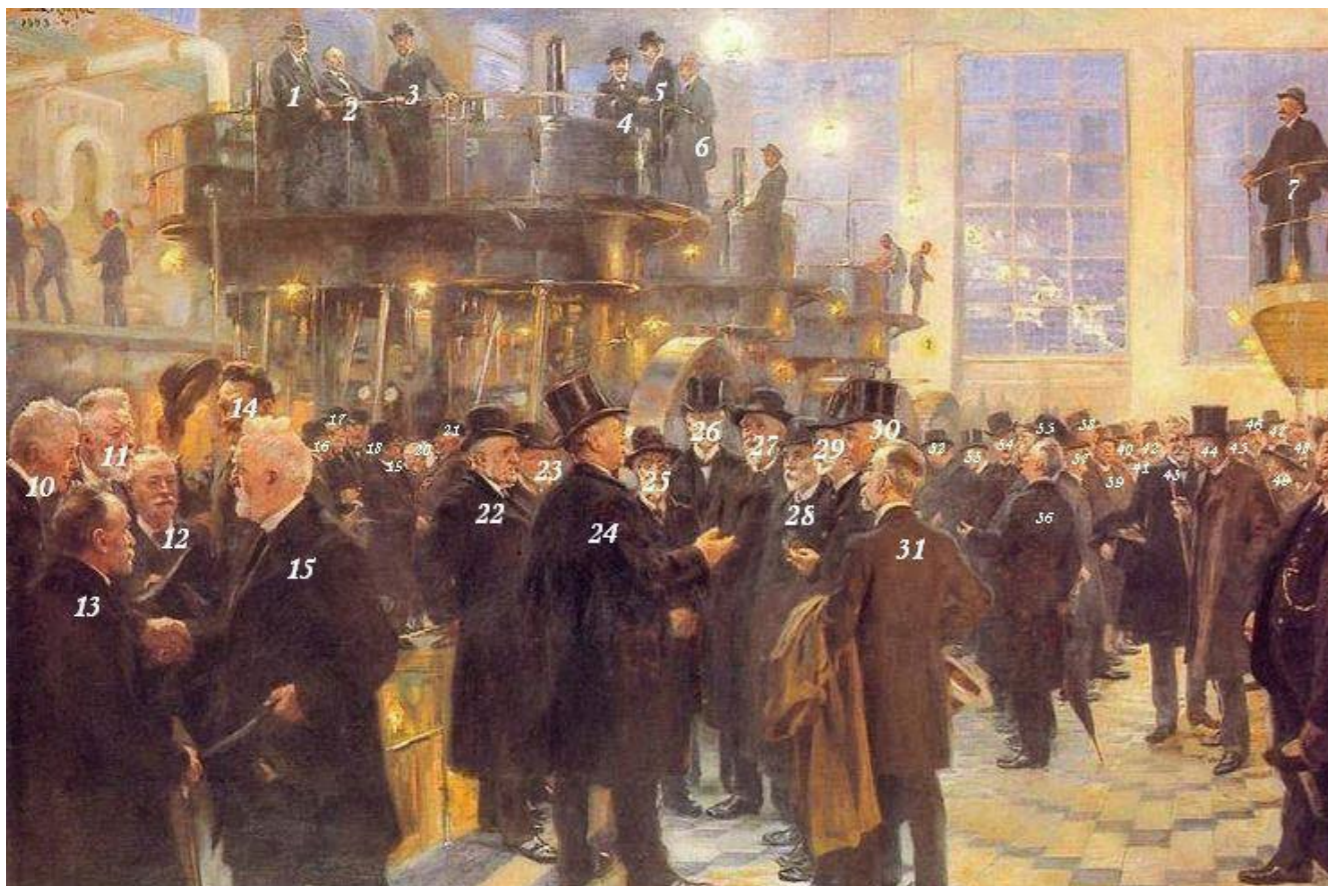
Den store indsats er dog mere eller mindre forgæves, for i 1903 jages man igen væk, netop fordi Islands Brygge skal etableres. Det lykkes at finde et nyt mere roligt sted i Kalkbrænderihavnen, cirka hvor Paustian ligger i dag lige overfor udsejlingen fra Svanemøllehavnen. Det hele er ikke helt forgæves, for klubhuset flyttes med og det overlever endda til 1942, idet det i 1919 som DSR's base i Sydhavnen flyttes til området, hvor Københavns Roklub stadig ligger.

**HERMAN RÉE BLIVER ROER I 1890'ERNE**

I midten af 1890'erne bliver Herman Rée i øvrigt medlem af Polyteknisk Roklub. Han skriver selv om det i DSR's

årbog for 1942. En studiekammerat Krarup havde længe prøvet at få Rée til at melde sig ind i roklubben, og en dag forsinkede på vej til Polyteknisk Lærestanstalt foreslår Krarup, at de skal tage sporvognen "Hønen". Rée afviser, han har kun 5 øre og sporvognen koster 10 øre. Krarup siger, at det kun koster 5 øre til lærestalten, og de vædder. Taber Rée, vil han melde sig ind i roklubben. Det gør han, og resten er historie, banebrydende historie!

Hurtigt kommer Rée i den rolle, som præger hans indsats i rosporten, ikke kun som en dygtig roer, men først og fremmest som altid ledende organisator og inspirator, men også altid diskret i baggrunden.



PS. Krøyers "Industriens Mænd", 1903, Brygger Jacobsen er nr. 11, H.J. Hannover nr. 13.

## RÉE INDFØRER NY ROTEKNIK

Det er også Réé, som i 1909 for alvor får sat gang i kaproningen i Polyteknisk Roklub. Han begynder at arbejde med roteknikken og eksperimenterer med en ny teknik, det sker i den ny to-åres Elektra, som er en forgænger til den Elektra, vi stadig ror i. Som der står i årbogen fra 1942:

"Ved den gamle Roning blev Taget indledet med et kraftigt Kropssving, og Benstrækket maatte ikke begynde, før Kropssvinget var færdigt. Taget blev paa den Maade opdelt i to Faser, hvilket gav et ujævnt Træk og daarlig Udnyttelse af Muskelarbejdet. Denne Roning havde sin Oprindelse fra de Tider, hvor man anvendte langt tungere Baadtyper end de nyere.

Nu blev Kropssvinget væsentligt forkortet, og Benstrækket indledes umiddelbart efter kropssvingets Begyndelse, saaledes at Ryg- og Benmuskulernes Arbejde blev kombineret og langt mere effektivt udnyttet".

Det er som bekendt den form for rotag, vi bruger den dag i dag.

### FUSION I 1917

En af de centrale personer bag fusionen i 1917 mellem de to roklubber, Polyteknisk Roklub og Akademisk Roklub, som ellers ikke var de bedste venner, men rivaler, var ingeniør Herman Réé. Trods en vis rivalisering må studenterroningens vilkår have forrang, mener Réé.

Det bliver til Danske Studenters Roklub (DSR), som dermed blev dannet præcis 50 år efter, at den akademiske roning var startet. Derfor kunne DSR i 2017 ved en stor anlagt fest fejre både 100 og 150 års jubilæum. I 1917 talte den nye klub 274 medlemmer klart større end landets næststørste roklub, KR med 164 medlemmer.

### NYT KLUBHUS TEGNET AF PH

Det nydannede DSR overtager i 1917 lokaliteterne i Kalkbrænderihavnen fra Polyteknisk Roklub, men polyteknikerens bådehus var for lille og vores store mæcen Herman Réé får det flyttet, som nævnt til Sydhavnen som træningsbasis for kaproerne. Gode medlemmer med Réé som organisator og en af de økonomiske bagmænd skaffede midlerne til et nyt og større hus, såmænd med en ung arkitekt ved navn Poul Henningsen som arkitekt, uden at tage honorar!

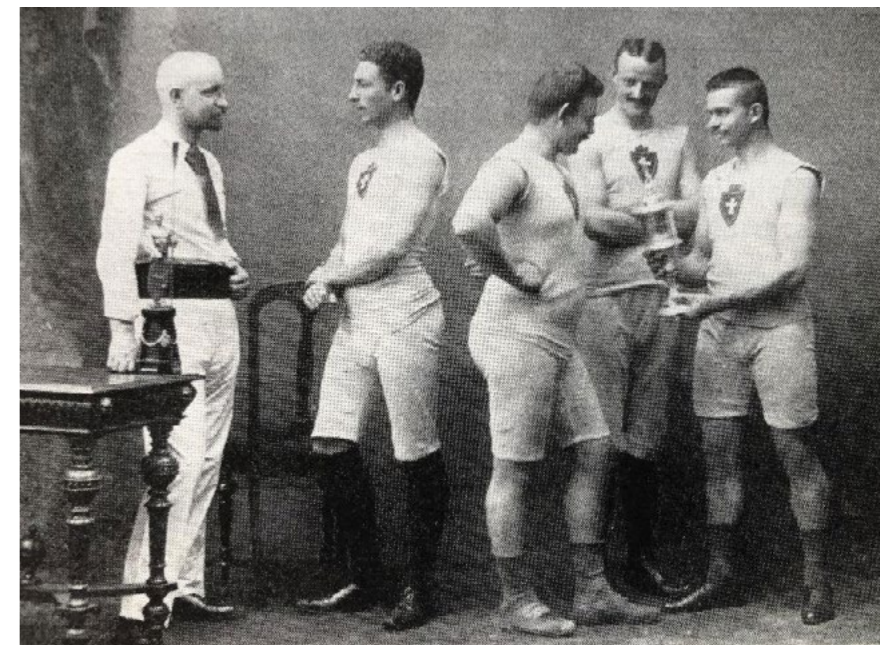
Det stod færdigt i 1919. Bådhuset rummede bl.a. Danmarks første indendørs robassin. Indvielsen var d. 13. juni 1920, og derfor er d. 13. juni valgt som klubbens officielle fødselsdag. Den senere Nobelpristager, forfatteren Johannes V. Jensen, havde til samme lejlighed skrevet en slagsang, Rohymnen, for DSR.

I klubbens årbøger for 1919 og 1920 kan man læse:

Poul Henningsen selv: "De Planskitser, som Ingeniør Réé havde udarbejdet, var saa simple og klare, at jeg med Lethed kunne forme Huset herover".

Om det færdige resultat, hvor der måtte hugges en hæl og klippes en tå: "Den blev, hvad jeg er tilbøjelig til at mene, mere praktisk; men saa klar og smuk som det første Udkast, der blev udarbejdet paa Grundlag af Ingeniør Réé's Skitser, blev den ikke."

Og formanden kontorchef, cand.jur. Henning Koch skriver: "Genial i sin prak-



Akademisk Roklubs seniorhold 1897 med H. Køster t.v. – det 3. æresmedlem i de akademiske roklubber.

tiske Indretning, efter Ingeniør Réé's Planer, sat i ædelt og rent arkitektonisk Snit af Arkitekt Poul Henningsen er selve Huset blevet en Perle af moderne Bygningskunst".

"Der var enighed om, at Huset var en Seværdighed – et ejendommeligt Stykke moderne Arkitektur, fornemt og praktisk indrettet og meget charmerende i sin Stilfærdige Skønhed".

Lidt malurt er der dog i en anmeldelse af medlem Leo Swane, kunsthistoriker og senere museumsdirektør [som meget moderne i 1919 skriver navneord med småt, red.], som klager over konstruktionens spinkelhed:

"Arkitekten er næppe selv roer – det er en mangel; han kender ikke folks hårde fingre og kraftige ben", men tilføjer:

"Dog, dette bør ikke drejes henimod en

kritik af arkitekten, men derimod give anledning til en tilskyndelse til roerne: I har fået et smukt hus, far varsomt med det, som I er vant til at gøre med bådene."

Formanden gør i beretningen for 1919 en foreløbig status for byggeriet; godt og vel 80.000 kr., en pæn slat penge i 1919<sup>2</sup>.

37.000 kr. kommer fra kontanter fra primært medlemmerne resten som materialer og leveret arbejde, bl.a. alt tømmer og tømrerarbejde.

**Gode medlemmer med Réé som organisator og en af de økonomiske bagmænd skaffede midlerne til et nyt og større hus.**

<sup>2</sup>Til sammenligning var timelønnen for en arbejder iflg. Dansk Arbejdsgiverforenings lønstatistik på 1,47 kr. i 1919.



I 1939 troned DSRs klubhus i ensom majestæt – uden Svanemølleværket, der først kom i 1953. Det moderne luftfoto har vi lånt fra Besix/MTH-JV, som er i gang med at bygge Nordhavnstunnelen. Der er sket ting og sager siden 1939!

## BRANDEN I 1936

Den 28. november 1936 går det galt. Bådehuset, som jo var en træbygning, nedbrænder. Fra jubilæumsskriftet "Dansk Studenterroning 1867-1942" berettes:

"Branden opstod Lørdag Eftermiddag. Baademand Sørensen [ja, dengang havde man ansatte til bådvedligeholdelsen, forf.] havde – som saa ofte før – sat en spand Tjære over et primusapparat og havde et Øjebilk forladt Værkstedet. Efter faa Minutters Forløb stod Huset i Flamme, og ilden bredte sig til det sydfor liggende Baadeværft, der ligeledes brændte sammen med mange optrukne Lystyachter".

DSR mistede over 40 både ved branden. Heldigvis lå en del af kaproningsmateriellet i bådehuset i Sydhavnen.

Allerede dagen efter branden havde Herman Réé udarbejdet planer til et nyt, midlertidigt hus, og under hans ledelse blev det opført. Det var en midlertidig løsning, bl.a. fordi havnevæsenet endnu en gang skulle bruge arealet til udvidelse af havnen. Der kom et "Til salg"-skilt på huset, og det blev solgt til Næstved Roklub, hvor det stadig er i brug som deres klubhus.

### RÉE IGEN DEN FRELSENDE ENGEL

Det var også ingeniør Réé, som stod for organiseringen af arbejdet på det klubhus, vi kender i dag. Og han var en diskret men væsentlig bidrager til økonomien bag det nye klubhus, som kom til at ligge på den anden side af Kalkbrænderiløbet med den

evige rival KVIK som senere nabo. Ledende for byggeriet bliver to medlemmer, som ledende arkitekt, arkitekt Ove Mandrup-Poulsen<sup>3</sup>, som også var byggeteknisk rådgiver for Danmarks Idrætsforbund i 35 år, og som rådgivende ingeniør, civilingeniør, dr.techn. Christian Ostenfeldt (senere én af de to navne bag COWI, heraf CO'et).

Det stod klar til indvielse d. 18. juni 1939, og det står i bund og grund i dag, som det gjorde i 1939. Huset blev et muret hus i modsætning til forgængerne, som i hovedsagen var træbygninger. Det skyldes, at Københavns Havn først i 1930'erne tillader lejemaal af længere varighed (DSR ligger på lejet grund, lejekontrakten udløber i 2042), fordi man tidligere ønskede fleksibilitet i

forbindelse med den stadige udbygning af havnen.

Også det nye klubhus havde indendørs robassin, som stadig benyttes i dag i forbindelse med instruktionen. Da finnerne forberedte sig til OL i Helsingfors (som skulle have været i 1940, men på grund af krigen blev udskudt til 1952), lånte de tegningerne til robassinet.

### FESTSALEN UDSMYKKES

Festsalen, "salen" i daglig tale, blev i 1946 med midler fra Ny Carlsberg-fonden udsmykket med det store vægmaleri, som vi kan beundre den dag i dag. Maleriet blev til ved Helge

**Da finnerne forberedte sig til OL i Helsingfors, som på grund af krigen blev udskudt til 1952, lånte de tegningerne til DSR's robassin.**

prins Frederik (den senere Kong Frederik d. IX), der hænger i Kongeværelset, at påmale badebukser på Kronprinsen. Den nøgne mandekrop var lige lovlig vovet af udstille. Det tyder dog på at være en skrøne, da en konservator senere har vurderet, at de bukser har siddet på lige fra starten.

Indvielsen d. 18. juni 1939 blev holdt med pomp og pragt med en prolog fremsagt af den dengang store kgl. skuespiller Ebbe Rode, og Kronprinsen, som både var klubbens protektor og aktiv roer i klubben, holdt indvielsestalen. Manden, som havde gjort det hele muligt og reddet klubbens eksistens

Med midler fra Ny Carlsbergfonden fik DSR i 1946 Festsalens store vægmaleri, som Helge Jensen malede i 1942-43. Maleriet var blevet lidt for arisk og blond for medlemmerne, der lige havde været igennem fem år med nazisme, så kunstneren malede jødekalotter på nogle af mændene for at øge diversiteten en kende. For den nutidige beskuer ligner det bare grønne huer.



Jacobsens hjælp. Han var, udover at være søn af brygger Jacobsen, aktiv roer i DSR, medstifter af DSR's Venner i 1918, og ikke mindst formand for Ny Carlsbergfondens bestyrelse! Kunstneren var maleren Helge Jensen, som malede billedet i 1942-43. Han måtte på ekstraarbejde, fordi en del mente, at

billedværket udstrålede en fascination for 30'erne kropsideal (læs nazistiske tendenser) og Helge Jensen eftermalede jødekalotter på et par af de "ariske" atleter.

Tja, der gik også en historie om, at Kronprinsesse Ingrid beordrede Tørsløff, som malede portrættet af Kron-

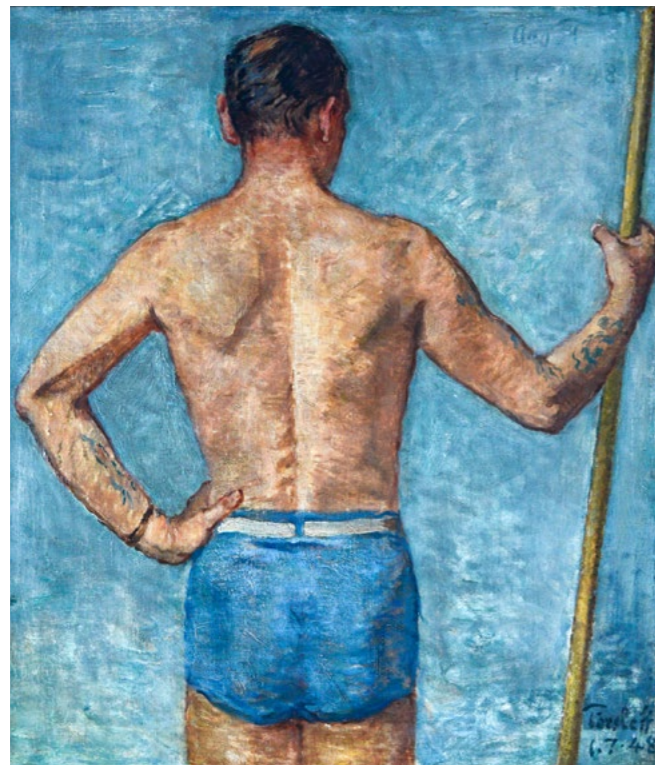
prins Frederik, efter branden, Herman Réé, holdt sig som altid diskret i baggrunden.

### KALKBRÆNDERIHAVNEN

Kalkbrænderihavnen har ikke ligget øde hen. Der er fundet guldsmykker fra vikingetiden, og havnen er opkaldt efter Gammel Kalkbrænderi fra 1731 og Ny

<sup>3</sup>Farfar til den nulevende arkitekt Dorte Mandrup

Maleriet af Kronprins Frederik fra 1948, der hænger i "Kongeværelset", affødte i sin tid spekulationer, om Frederik mon havde stået med bar r. og senere fik påmalet blå bukser på foranledning af Kronprinsesse Ingrid for at gøre maleriet mere kyskt. Den teori har en konservator siden manet i jorden. Men derfor er det da stadig en god historie! Og hans markante tatoveringer er i hvert fald dokumenteret.



Helgoland Badeanstalt lå inderst i Svanemøllebugten, tæt på hvor sejl- og roklubberne ligger i dag. Den blev anlagt i 1914 og var Nordens største "badeetablisement".

Kalkbrænderi fra 1779, som begge blev opført på tanger ud i Øresund. Gammel Kalkbrænderi blev etableret af to franskmænd, Feliz du Sart og Antoine Bonfils<sup>4</sup>.

Kalken blev hentet bl.a. på Saltholm og sejlet til brænderiet. For at kunne bruge den til f.eks. fremstilling af mørtel eller kalkning af huse, måtte den først brændes. Det foregik i store ovne, som var de centrale i kalkbrænderiet. Kalkbrænderiet lå omtrent, hvor Nordhavn Station ligger i dag (og hvor kystlinjen gik, også Bagernes Mølle, jf. nedenfor, lå næsten ud til vandet, rigtig meget er opfyldning gennem tiderne).

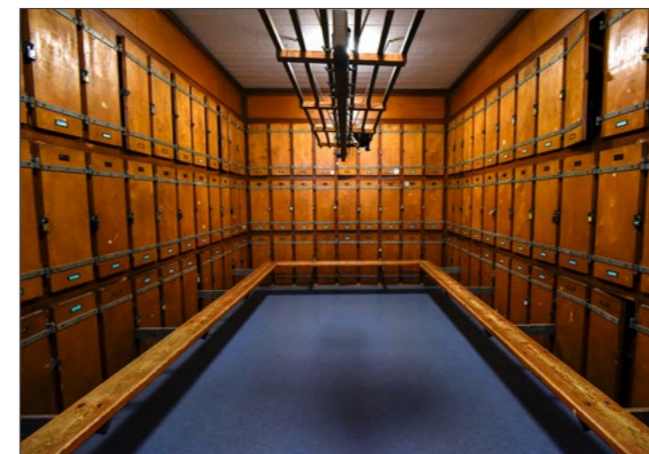
Selve havnen blev taget i brug i 1895 sammen med Frihavnen. Det var i de gyldne årtier 1870-1914, hvor globalisering og handel nåede nye højder og der var brug for udvidede havnefaciliteter.

Havnen, der som nævnt senere blev delvis opfyldt, tjente til oplagring af kul og byggematerialer og gav plads til Nordhavnsværftet, som blev etableret som et mindre reparationsværft i 1918, men nedlagt i midten af 1970'erne. Svanemølleværket kom, som man kan læse på facaden, til i 1953.

### SVANEMØLLEN OG HELGOLAND

Med Københavns Havns stadige udvidelse presses fritidsaktiviteterne og det rekreative i første halvdel af det 20. århundrede nordpå. Navnet Svanemøllehavnen stammer fra, at der omkring 1760 blev opført en mølle, oprindeligt kaldt Bagernes Mølle, ved hvad der i dag er hjørnet af Strandvejen og Strandvænget. Møllen nedbrændte i 1892, men navnet Svanemøllen holdt ved.

Blandt det rekreative var badeanstalten Helgoland<sup>5</sup>. Den lå inderst i Svanemøllebugten tæt på, hvor sejl- og roklubberne ligger i dag. Den blev anlagt i 1914 og var Nordens største "bade-



Omklædningsrummene er bevaret fra 1940'erne. Skønt og gammeldags. Når DSR efter planen om nogle år skal moderniseres og udvides, vil en del af det gamle interiør blive bevaret, mens – som det ses af arkitektforslaget – udvidelsen mod syd bliver topmoderne.

etablisement" med tre indgangsporte og syv badebassiner med tilhørende udspringstårne og vandruksjebane. Yderst lå en restaurant med anløbsbro for robåde! Hovedbassinet var 100 m langt og med plads til 4.000 tilskuere.

### SVANEMØLLEHAVNEN

Men glæden og storhedstiden var kort. Udbygningen af Skudehavnen (Opfyldningen, som den hedder i daglig DSR-tale) betød, at vandgennemstrømningen blev ændret og nedsat. Tilmed vælger Københavns Kommune at udlede spildevand ved den gule Lortebøje, som vi stadig passerer, når vi ror over bugten. Så i 1931 siger embedslægen stop og Helgoland må lukke; der er for mange fækalier mv. i vandet. "Pløresund" er skabt. I 1937 bliver Helgoland nedtaget, men en del af den flyttes til Amager, hvor den stadig ligger.

Fra omkring 1885 til 1911 bliver Boulevardbanen anlagt, det er den nedgravede og meget travle togstrækning fra

Østerport via Nørreport til Vesterport. Den overskydende jord bliver dumpet i Svanemøllebugten også der, hvor DSR ligger i dag. Historien gentager sig; som bekendt er en del af jorden fra metrobyggeriet anvendt til udvidelse af Nordhavn, og Lynetteholmen, som måske en dag bliver til noget, skal også etableres ved opfyldning fra metrobyggeri. Pioneren på de nye arealer blev Sejlklubben Frem, vores nabo op mod Svanemølleværket, de blev presset ud af Nordhavn. I 1920 kommer Københavns Amatør-Sejlkлуб (K.A.S.) til i den anden ende af Strandvænget. Men sejlklubberne bruger kun deres arealer til vinteropbevaring, først 1947-48 flytter de hele "forretningen" til Svanemøllen.

### SEJLBÅDSHAVN INDVIES

Selve bådehavnen, Svanemøllehavnen, bliver indviet i 1938 med plads til lidt over 300 både (i dag er der omkring 1.500 bådpladser). KVIK<sup>6</sup> og Gefion<sup>7</sup> bliver vores naboer i løbet af 2. verdens-

krig, bl.a. fordi deres oprindelige klubhuse bliver Schalburgteret, dvs. ødelagt af den tyske besættelsesmagt, som hævn for modstandsbevægelsens sabotageaktioner, hvad DSR som bekendt også blev i januar 1944.

Skjold, som også fik sprængt deres klubhus i luften under krigen, kommer til Svanemøllen i 1957.

Så mangt og meget er sket i Svanemølleområdet i de sidste hundreder af år. Og nu står området foran en kæmpe omvæltning, når Nordhavnstunnelen realiseres over de kommende år. Der er også store og gode planer for en ombygning og udvidelse af klubhuset, så vores mange medlemmer kan have tidssvarende og tilstrækkelige rammer for rosporten.

<sup>4</sup>Der var brug for mørtel, fx blev opførelsen af Eremitageslottet og det oprindelige Christiansborg påbegyndt af Christian d. 6. i 1730'erne.

<sup>5</sup>Eldre medlemmer kender måske udtrykket "det går ad Helgoland til". Det har intet med badeanstalten at gøre, men må ses som en eufemisme til "ad Helvede til", og ville i givet fald nok henvise til den tyske ø Helgoland i Vesterhavet.

<sup>6</sup>KVIK er jo vores gode naboer, selv om vi er "rivaler". DSR åbnede som bekendt op for kvinderne i 1968, KVIK først i 1970, og indtil de to år efter havde fået lavet omklædnings- og bade faciliteter til kvinderne, fik KVIK's kvindelige medlemmer lov til at bruge DSR's faciliteter.

<sup>7</sup>Gefions første klubhus var DSR's oprindelige bådeværft. Da det blev ødelagt af tyskerne i maj 1943, gav bl.a. DSR damerne husly. DSR's formand, den legendariske Gudmund Schack, hjalp damerne med et nyt klubhus, som stod klar i 1944.



[C2Shop.dk](http://C2Shop.dk)



eRoning

**NK**



[modest-sport.dk](http://modest-sport.dk)

+45 40 30 25 95

NEW  
**COMP** Blade  
COMPETITIVE.  
COMPACT.  
COMPOSITE.

The New Skinny Coastal Shaft

